

STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
PÆDAGOGISK-DIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN
HERLEV KOMMUNE, AUGUST 2025

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

POINTER

- **Hovedpointe:** Selvfølgelig skal der undervises i og med digital teknologi i skolen
- – men det skal ske med pædagogisk og didaktisk omtanke.
- Modus vs. didaktik og pædagogik
- Fem underpointer
 1. Adskil skole fra fritid
 2. FORÆLDREANSVAR - fritiden
 3. SAMFUNDSANSVAR - Digitaliseringsiveren
 4. SKOLEANSVAR – Didaktik
 5. SKOLEN - Hvad skal skolen bruge it til?

FORM

Kl. 13.05-14.00: Oplæg

Korte refleksionspauser undervejs (blå skærm) – evt. spørgsmål noteres til senere

Kl. 14.00-14.20: Kaffepause

Kl. 14.20-14.30: Summepause: Hvilke spørgsmål vil vi gerne have uddybet nu?

Kl. 14.30-14.40: Spørgsmål

Kl. 14.40-14.55: Hvad så nu? Hvad og hvordan tager vi dette med tilbage til skolerne?

Kl. 14.55: Tak for i dag

HVEM ER JEG?

- Lektor i literacy research på DPU, Aarhus Universitet
 - National forskningsleder på PIRLS
 - *Læselyst Rudersdal 2024*
 - Lærerkompetenceudvikling
 - Scenariedidaktik
 - It- og teknologiforståelse
 - Læremidler
- Læremiddelsforfatter og -konsulent – 25 år
- Lærer – 12 år
- Seminarieadjunkt/lektor – 5 år
- Forlagsredaktør – 1 år

STYR JERES SKÆRMSKRÆK
POINTE NR. 0:
HVAD TALER VI OM?

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

POINTE NR. 0: IDENTIFICER PROBLEMET

- Skærme = Skærme?
- Skærme = mobiler?
- Skærme = techindustrien?

- Skærme → mistrivsel
- Skærme → læsning

FORBYD KØRETØJER

- Der er fundet bremsefejl på nogle biler
- Forbyd **alle** køretøjer: Lastbiler, busser, varebiler, personbiler osv.?
- Forbyd personbiler?
- Forbyd BMW?
- Eller ...

SKÆRME I SKOLEN

- En skærm er et bæremedium, i hvilket kommunikationsteknologier sætter mærker (Bundsgaard 2005)
- På samme måde som papir er et bæremedium, som kommunikationsteknologier sætter mærker i
- Kommunikationsteknologier kan anvendes på forskellige måder
- **Adskil bæremedie fra kommunikationsteknologi**

TRAFIKREGLER

- Biler
- Busser
- Lastbiler
- Cykler
- Fodgængere

- ALDER!!!!

Den **SKELNEN**
uddyber jeg nu

STYR JERES SKÆRMSKRÆK

POINTE NR: 1:

ADSKIL SKOLE OG FRITID

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 1: ADSKIL SKOLE OG FRITID

- Der er og skal være enorm forskel på brug af "skærme" i fritiden og i skolen
- Ansvar
- Brug/formål

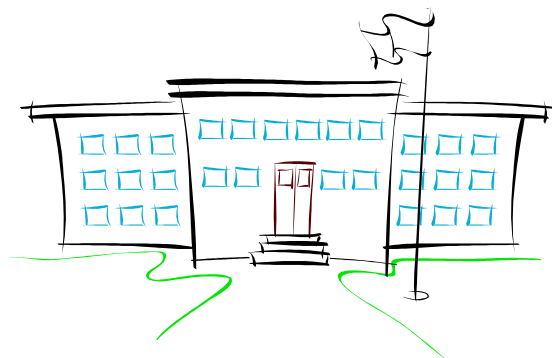
- Især (det manglende) forældreansvar indvirker på skolen
- Det skal italesætte

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

—
PÆD. PERSONALE

SKOLEN

ELEV

FORÆLDRE

FRITIDEN

BARN

MAGT, ROLLER, INDFLYDELSE

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆDAGOGISKE

SKOLE

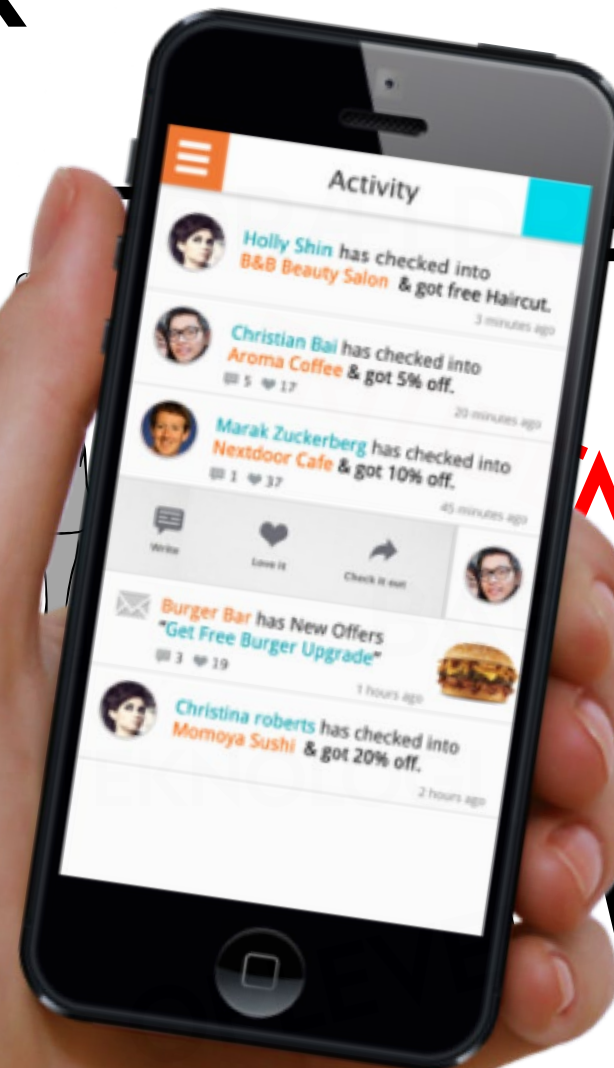
ELEKTRONISKE

FAGLIGE

LÆRING

TEKNOLOGI

BRUG

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

Ansvar for
faglig
brug af

PÆDAGOGISK ANSVAR

FORÆLDRE

Ansvar for
privat brug af

FORÆLDREANSVAR

STYR JERES SKÆRMSKRÆK

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- Det **VÆSENTLIGE** problem er **DE FEM S'ER**
 - **S**ociale Medier
 - **S**hopping
 - **S**pil
 - **S**treaming
 - **S**ex
- De vedrører fritiden
- **FORÆLDREANSVAR**

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- **VÆR VOKSNE**
- Det er forældre, der giver deres børn en smartphone
 - Ikke skolen
- Eller et smartwatch
 - Ikke skolen
- Det er forældre, der giver deres børn lov og rum til de fem s'er
 - Ikke skolen
- Privatliv – det er barnets ejendel.
- **NEJ!!!**
- **VÆR VOKSNE**

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- Børn har intet at bruge smartphones til
 - De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
 - Frontallapperne
- Børn har intet at bruge sociale medier til.
- Børn skal ikke se porno
- Børn skal ikke møde upassende indhold
- De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
- SmartWatch eller Dumbphone
 - Kræver forældrestyring

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvordan skal vi som skole italesætte forældreansvaret?
- Er der noget, jeg gerne vil have uddybet?

STYR JERES SKÆRMSKRÆK

POINTE NR. 3:

DIGITALISERINGEN

SAMFUNDETS ANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

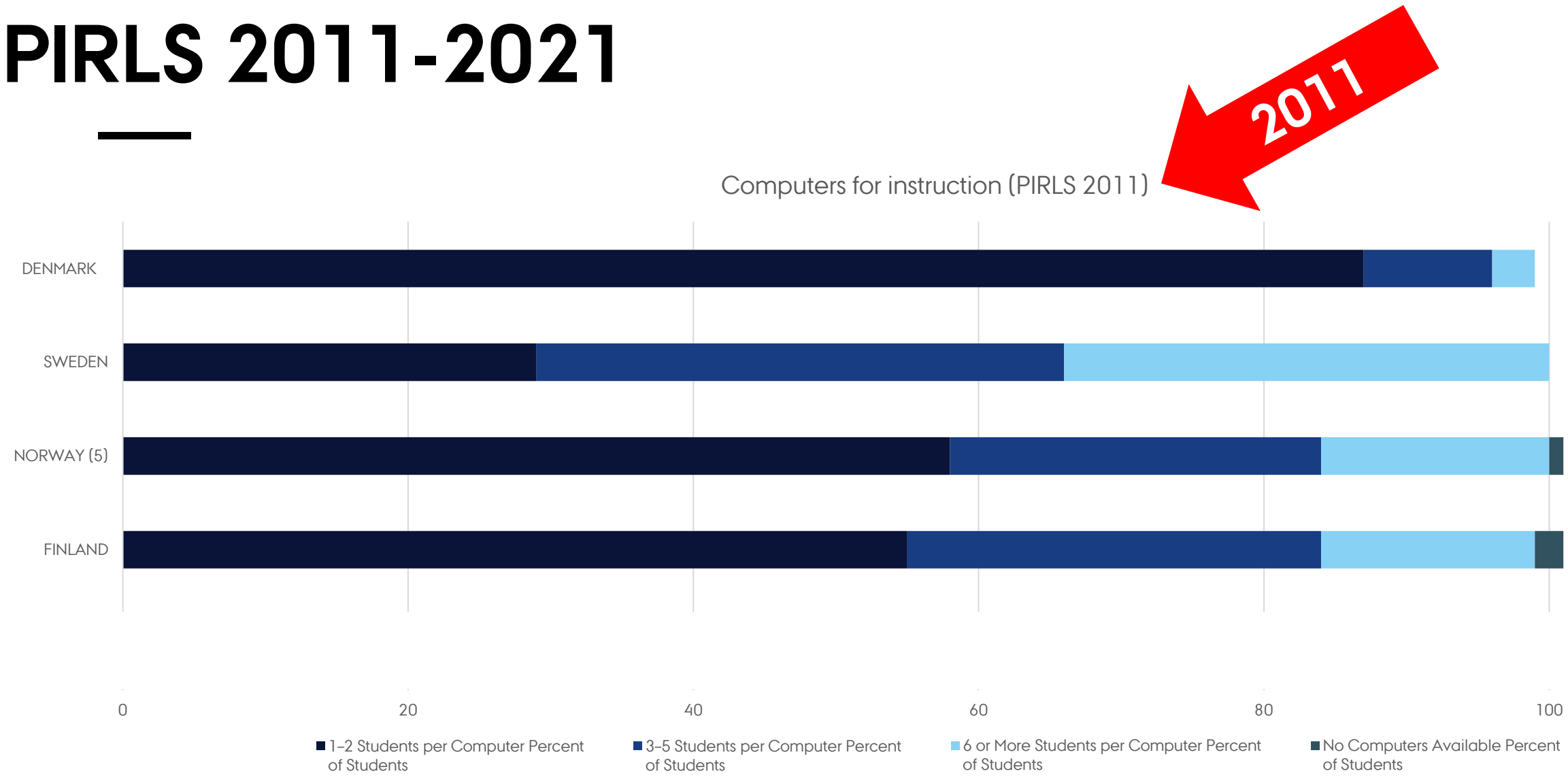
- *Først den ene vej...*

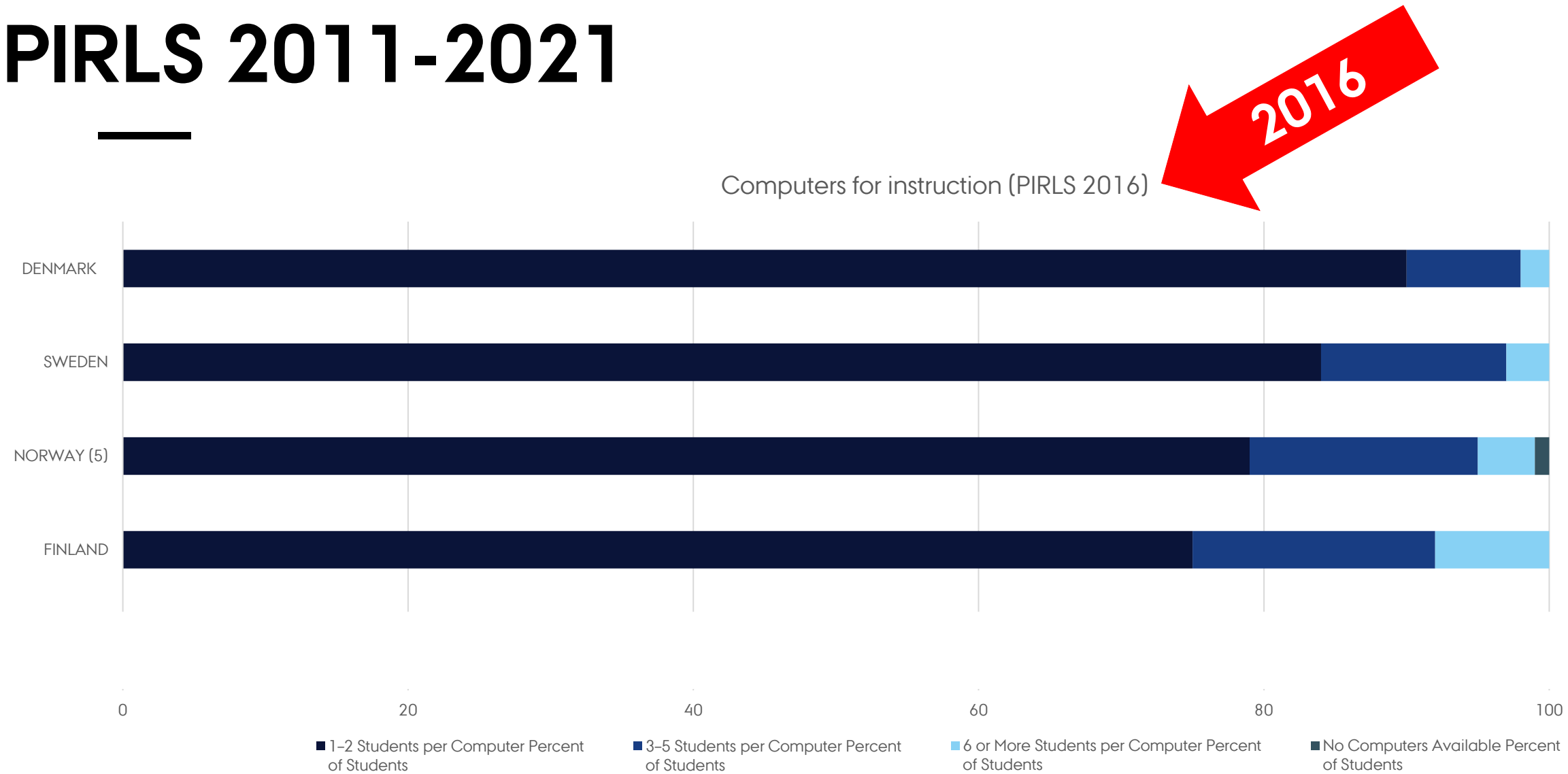
POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Centralpolitisk digitaliseringsiver
 - ITMF, 2001-2004
 - ITIF, 2004-2008
 - Øge (Det er 2013-2015) (1000 mio.kr.-puljen)
- Demonstrationsskoleforsøget 2013-2015
- *Teknologifetishisme* (Bundsgaard 2011)

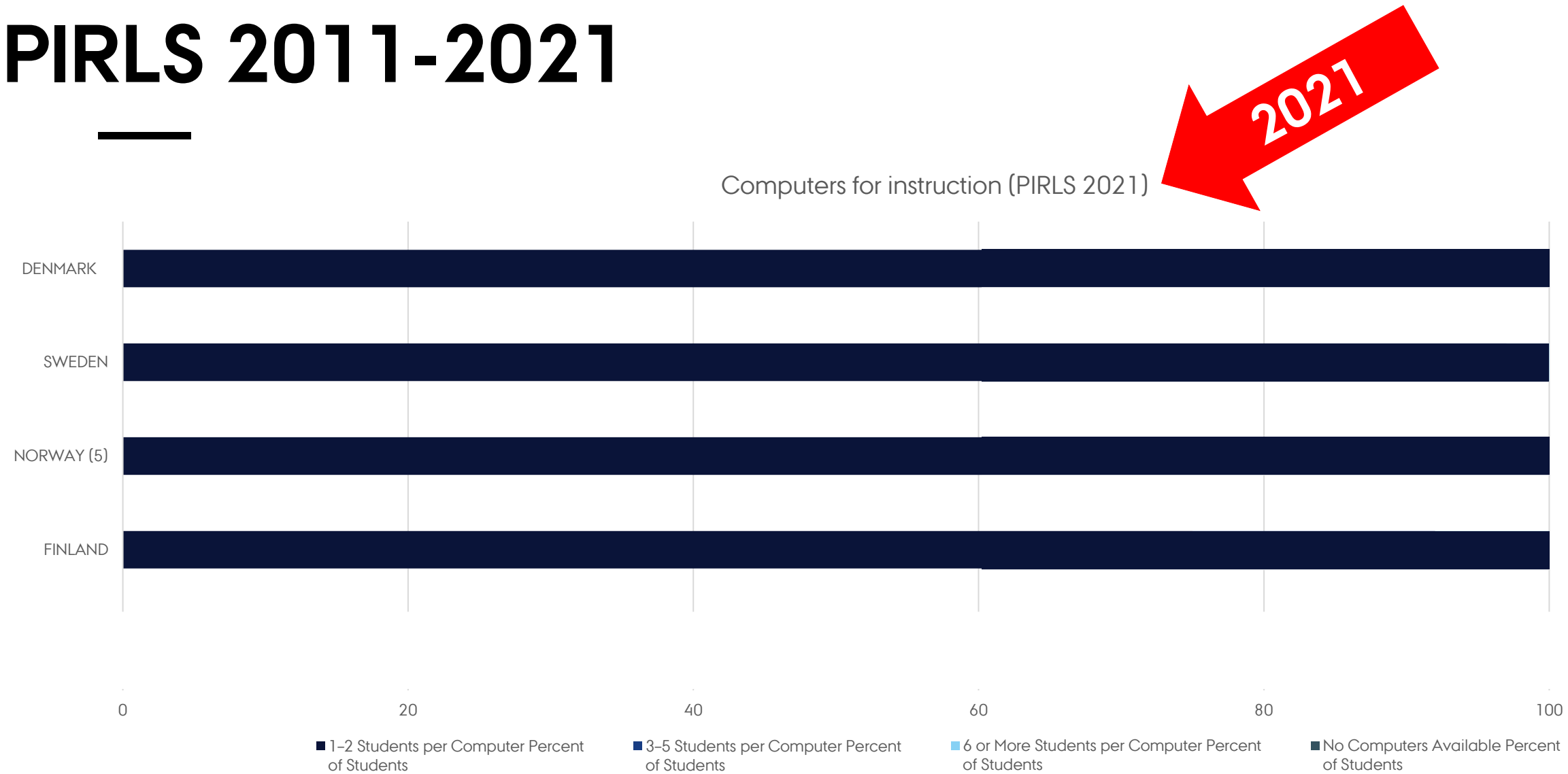
PIRLS 2011-2021

PIRLS 2011-2021

PIRLS 2011-2021

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Danmark har verdens mest digitaliserede offentlige sektor (FN)
- Den danske folkeskole er verdens mest digitaliserede (PISA 2022)

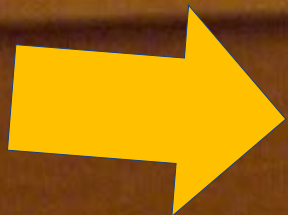

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSSKRÆK

- *Og så den anden vej...*

Det er jo ikke
trafikken, der er
det farligste for
børn nu. Det er
den her

Vi har svigtet en generation af børn og unge ved gennem mange år at frarøve dem evnen til at fordybe sig på grund af en naiv teknologibegejstring,

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSSKRÆK

**SELVFØLGELIG SKAL
DER ANVENDES IT OG
TEKNOLOGI I SKOLEN**

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvor står jeg i debatten?
- Er der noget, jeg gerne vil have uddybet?

STYR JERES SKÆRMSKRÆK
POINTE NR. 4:
SKOLEANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

LÆREMIDLER

- **Didaktiske læremidler:** (Forlagsproducerede) Læremidler, der er udarbejdet med henblik på undervisning
 - Indhold
 - Metode
 - Mål
 - Organisering
- **Semantiske læremidler:** Artefakter, der anvendes som læremidler, men som ikke er udarbejdet med henblik på det
 - Indhold (fx en avisartikel, et instagram-opslag)
- **Funktionelle læremidler:** (Digitale) Hjælpemidler fx til produktion, analyse mv.
 - Nogle er udarbejdet med henblik på undervisning (fx CDord)
 - Andre er ikke (fx Word) (Hansen 2010)

**INDLEJRET
DIDAKTIK**

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvilke digitale læremidler anvender I?
- Hvad er det bedste læremiddel, I kender?
- Hvorfor er det det bedste?

LÆREMIDLER OG FAGLIGHED

- Valg af læremiddel er lig valg af faglighedsopfattelse
- Foregivet og reel faglighedsopfattelse
 - Målsætning
 - Indhold
 - Handlinger
(Bundsgaard 2010)

LÆRINGSTEORI

Behavoirisme

- Psykologi (Watson)
- Adfærd
- Pavlov: Betingede reflekser (Hunde)
- Adfærdsregulering
- "Belønning og straf"

LÆRINGSTEORI

Instruktivisme

- Psykologi
- At hælde på
- Overførsel af viden
- Tomme kar
- Tankpasserpædagogik

LÆRINGSTEORI

Konstruktivisme

- Psykologi/Sociologi
- Læring er en mental aktiv proces
- Piaget
- Læring = omstrukturering af mentale skemaer
- Som er individafhængig
- Den lærende lærer - subjektivt

LÆRINGSTEORI

Socialkonstruktivisme

- Sociologi
- Berger og Luckmann
- Læring er en social proces
- Samkonstruktion af viden
- Meningsforhandling

—Didaktiske studier—

LÆRE- MIDLERNES DANSK- FAG

Kollegiet af
Jesper Brandstulén, Jeppe Brandstulén,
Simon Skov Fougst og Anne Karoline Skjævelov

DANSKFAGET SET GENNEM ANVENDTE DIDAKTISKE LÆREMIDLER

- Repræsentativ undersøgelse blandt dansklærere på alle klassetrin
 - Folkeskoler
 - Privatskoler/Frie grundskoler
 - Efterskoler

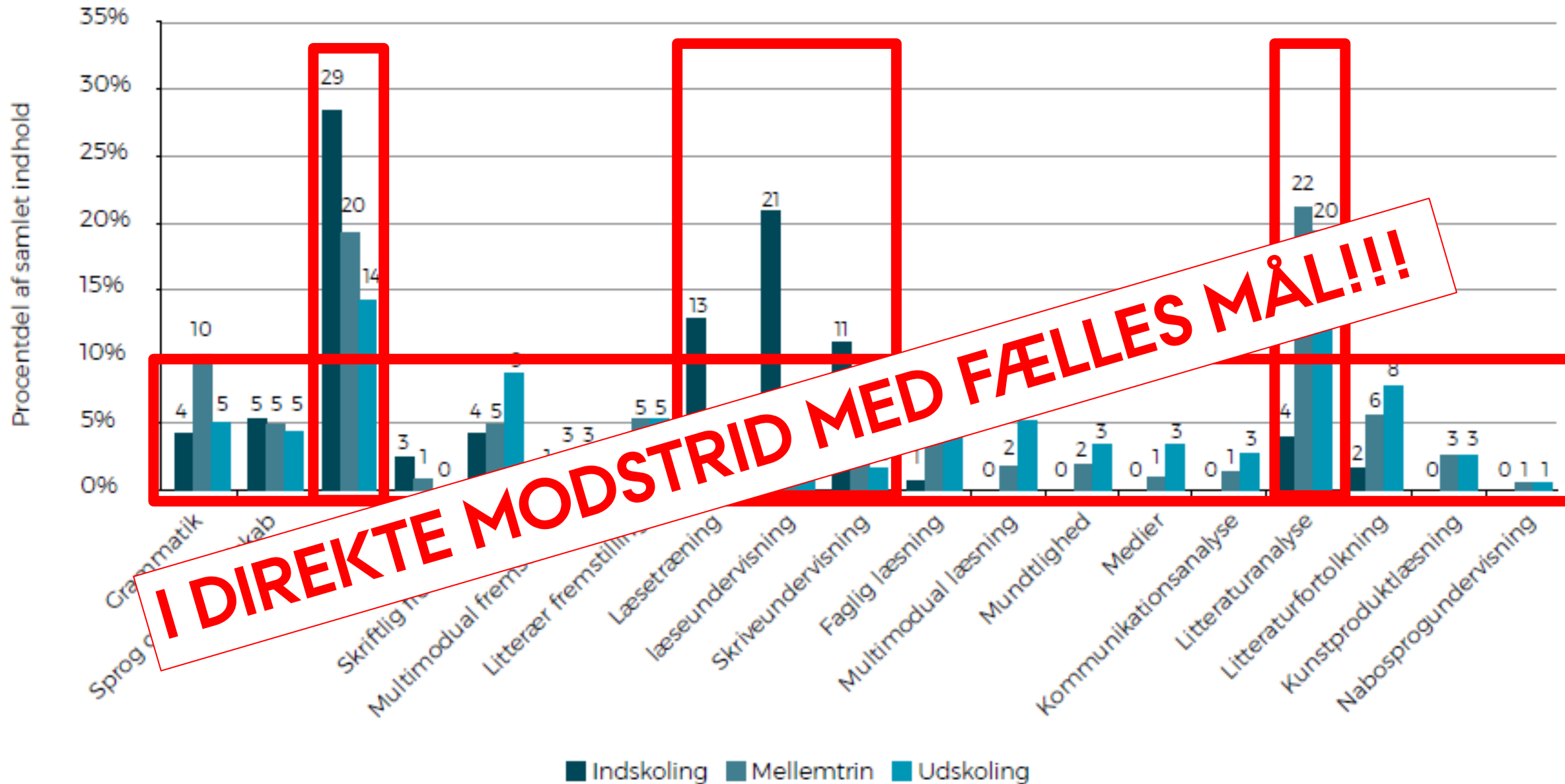
DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

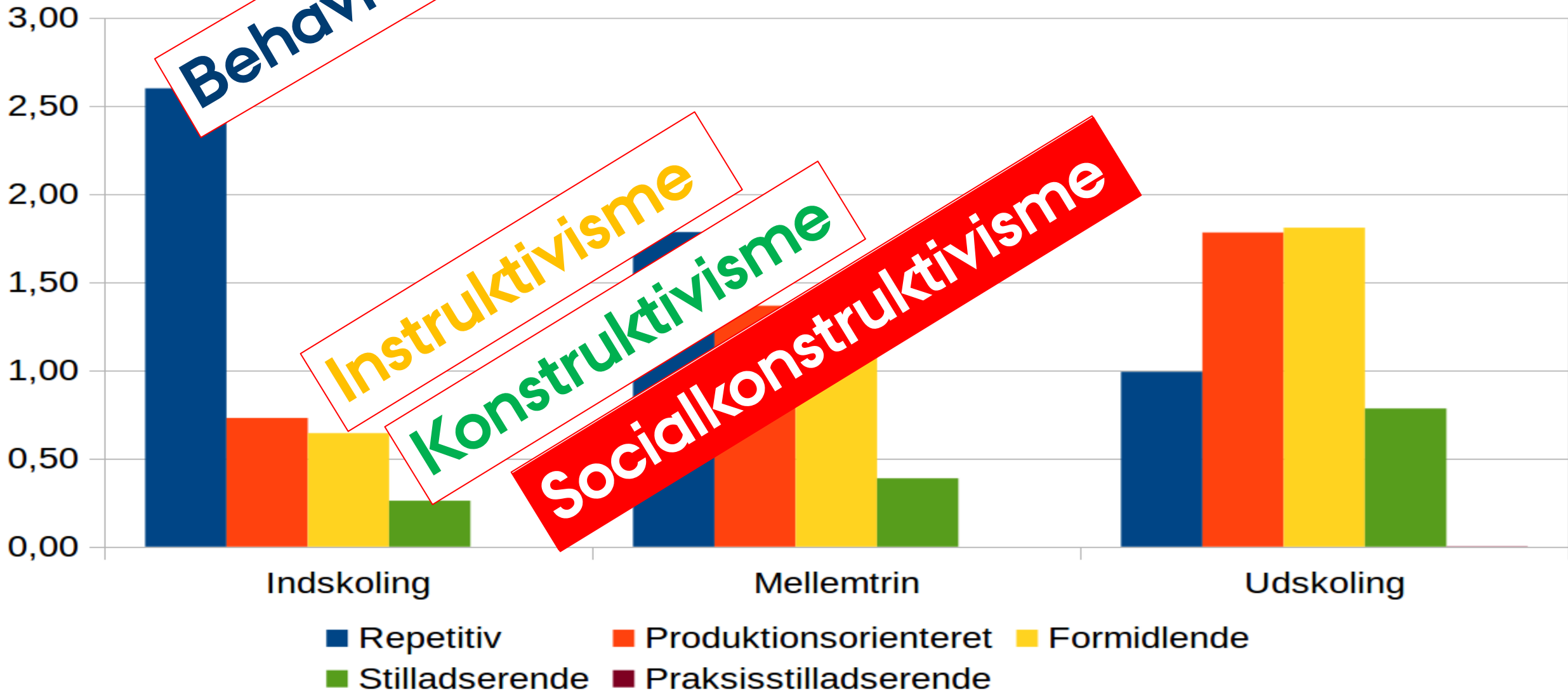
DIDAKTISKE TYPE

Behaviorisme

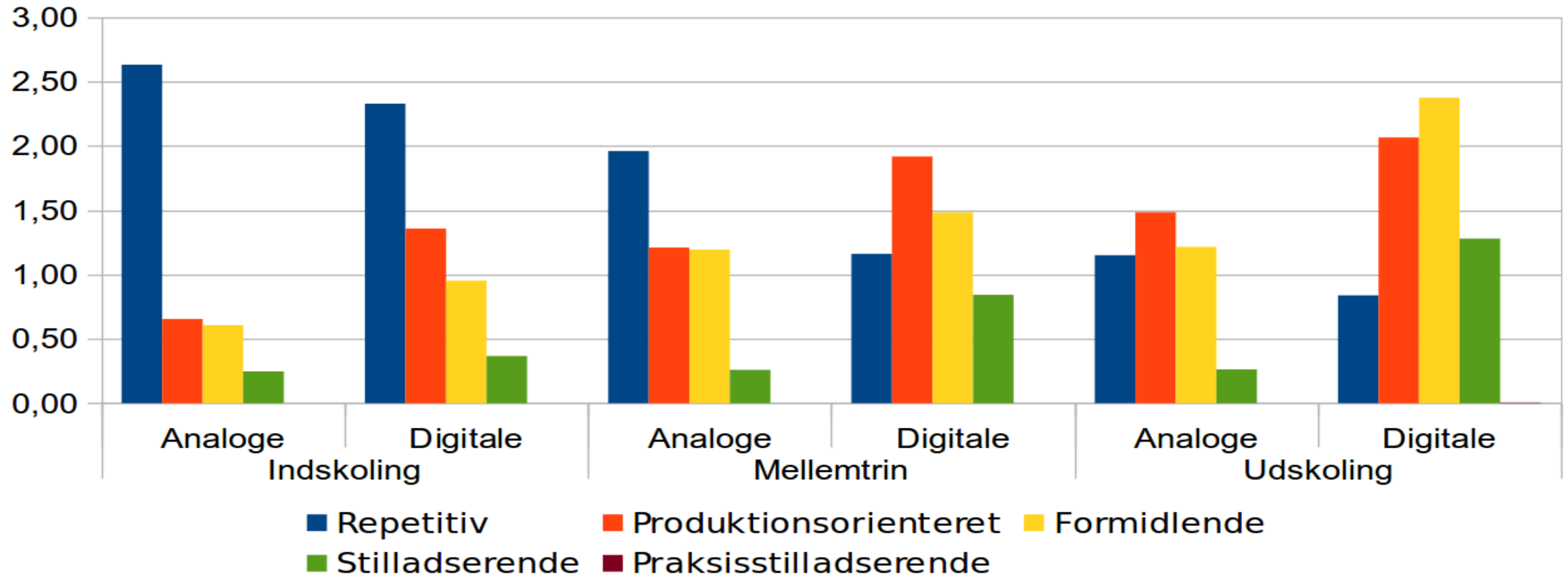
Instruktivisme

Konstruktivisme

Socialkonstruktivisme

DET SAMME ANALOGT SOM DIGITALT!

DÅRLIG UNDERVISNING

- It bruges i meget stor - og alt for stor - grad til repetitiv træning
- ALENE: (Blikstad-Balas)
- Hvor computeren retter
- **Automatiseret feedback**
- **BEHAVIORISME**
- LÅSER undervisningen
- Teknologi forstærker traditionel undervisning
- Elever ønsker feedback fra deres lærer (Blikstad-Balas)

STAVETRÆNING (BASISFAGLIGHED)

- Jim Rice (1897): Intet forhold mellem staveniveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
- Oliver Cromman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
- W. Cook (1912): Staveregler effektløse. Kan ikke anvendes i kontekst
- Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
- Stephen Krachen (2002): 3.-4.kl. elever, der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klassetrin
- Graham og Perin (2007): Løsrevet grammatikundervisning er direkte skadeligt især for elever med skrivevanskeligheder. Grammatikundervisning skal tilkobles til elevernes skrivning
- KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)
- 25% af tiden bruges på grammatikundervisning (Mathiasen, 2011)
Lærerne siger, de er konstruktivister, men de arbejder behavioristisk

MEN

- Kritik af socialkonstruktivismen
 - Brinkmann → Relativisme
 - Alt er jo ikke til forhandling
 - "Viden" findes
 - Det skal eleverne lære
-
- Der er intet i vejen med at fortælle eleverne ting
 - Det er jeres opgave
 - Men arbejdsformen har betydning

SOCIALKONSTRUKTIVISTISK LÆRINGSTEORI

- Der er meget bredt forskningsmæssigt belæg for, at den bedste måde at lære på er ved i en **social sammenhæng** at **forholde sig til et problem** i et **meningsfyldt *scenarie*** (et forestillings- og handlingsforløb med flere mulige udfald) (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2011, 2012; Fougts, 2015, 2017; Blumenfeld, Kempler, Krajcik & Blumenfeld, 2006; Shaffer, 2006; Bundsgaard, 2005; Dewey, 1906)
- **Det faglige skal *anvendes***. Fx ved at udarbejde en reklame for egen skole, at fremstille boganmeldelser til gavn for andre, søge jobs, udarbejde rejsebeskrivelser, fremstille bræt- eller computerspil, lave cirkus osv.
- **SAMARBEJDE** med nogle, der er gode til noget andet end mig

HVORDAN LÆRER MAN AT STAVE?

- Ved at læse meget
- Ved at skrive meget
 - Til noget, for noget

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvilke tanker gør jeg mig om de læremidler, jeg anvender?
- Hvad bør vi diskutere på skolerne?
- Er der noget, jeg gerne vil have uddybet?

STYR JERES SKÆRMSKRÆK

POINTE NR. 5:

BRUG IT MED FORNUFT

DIDAKTISK

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvad bruger jeg it til i min undervisning?

IT OG TEKNOLOGI

- Teknologi er ikke 'blot og bart' redskaber
- Teknologi er en kulturkraft
- **Menneskets væren i og opfattelse af verden ændres**
 - Tankegang
 - Handlemåder

IT OG TEKNOLOGI

- Heidegger om teknologi:

- **Hammer**

- En hammer er en hammer
 - En hammer er en hammer

- En hammer kan bruges

- En hammer som en sko

- **Perimatnøgle**

Det er kun igennem brug,
vi erkender ting

IT OG TEKNOLOGI

- Det er kun igennem brug, at vi kan erkende, at tingen ikke virker
 - **Hammeren knækker**
- Nu kan den ikke bruges som hammer
- Denne erkendelse kommer udelukkende i brug

IT OG TEKNOLOGI

- Heidegger om teknologi:
 - Vedhåndenværende: Den synlige, brugen ved hånden
 - Forhåndenværende: Det usynlige, tingen i sig selv
- **Hammeren**
 - Ved hånden: Sætte billede op
 - **Hammeren knækker**
 - For hånden: Hvad er der galt? Hvad er tingen?

IT OG TEKNOLOGI

- **FAREN VED DET VEDHÅNDENVÆRENDE:** Vinden som energi, koen som ernæring, skoven som brænde, mennesket som krop
- Vi ser ikke den teknologi, der transformerer - men anvender den
- Vi skal i uddannelse betragte teknologier med **BEGGE BLIK PARALLELT**
- Vedhåndenværende teknologi ændrer mig som menneske
- Derfor må jeg også betragte den forhåndenværende
- Men den betragtning af det forhåndenværende kan kun ske på baggrund af det vedhåndenværende - **perimatnøglen**

POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Det tænker jeg, at I er/skal være enige i
- Men læg mærke til, **HVAD** der skal undervises i digitalt
- **INDHOLDSDISKUSSION**
- **DIDAKTISK DISKUSSION**

DIDAKTISK FAGSPROG

- Skærm**tid**: Hvor længe skal børn sidde foran en skærm?
- Skærm**type**: Mobiler vs. computere vs. iPads
- Skærm**indhold**: Hvad laver de med "skærmen"?
- Skærm**domæne**: Skoletid/fritid

IT I FAG

Fagernes mål, indhold og metoder med særlig henblik på muligheder

- Multimodal repræsentation
- Beregninger
- Kommunikation
- Visualisering
- Adgang til viden
- Adgang til praksis
- Spredning
- Socialt liv
- Samarbejdsrelationer

**IT ER EN
FORUDSÆTNING
FOR EN OPDATERET
FAGFORSTÅELSE**

MED ANDRE ORD

- It til et **løse** med
- It til at **lære** med

MED ANDRE ORD

- It påvirker både, hvilke opgaver der er relevante for at nå et læringsmål
- Og hvilke begreber der er relevante i fagbeskrivelserne
- Men også selve vejen dertil
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**
- **DET SKAL SKE MED DIDAKTISK FORNUFT**

11 TILGANGE TIL IT, ANNO 2025

1. Ubegrænset **adgang** til viden
2. **Kommunikation** (Multimodal)
3. **Samarbejde** (Produktion og
4. **Illustration** (Til at illustrere)
5. **Produktion** (Til at producere)
6. **Analyse** (Af data)
7. **Administration** (Protokol)
8. **Programmering** (Til at programmere)
9. **Bæredygtighed** (Ressourcer)
10. **Sundhed** (Ergonomi)
11. **Kompenserende** hjælpemiddel

AI

«Hvor står der nok om behov for træning
DET GØR DER IKKE!!!
stavning
tabeller?»

11 TILGANGE TIL IT

1. Ubegrænset adgang til viden ('TEKSTER') → Kildekritik
AI

11 TILGANGE TIL IT

2. Kommunikation → Multimodal kildekritik AI

11 TILGANGE TIL IT

3. Samarbejde (Produktion og planlægning) AI

11 TILGANGE TIL IT

4. Illustration AI

11 TILGANGE TIL IT

5. Produktion AI

11 TILGANGE TIL IT

6. Analyse AI

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

11 TILGANGE TIL IT

7. Administration

AI

11 TILGANGE TIL IT

8. Programmering og teknologiforståelse AI

11 TILGANGE TIL IT

9. Bæredygtighed AI

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

11 TILGANGE TIL IT

10. Sundhed

AI

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

11 TILGANGE TIL IT

11. Kompenserende

- Ord- og talblinde
- Læsevanskeligheder
- Matematikvanskeligheder

AI

REFLEKSIONSPAUSE

- Hvordan anvender jeg it til at **løse** med i min undervisning?
- Hvordan anvender jeg it til at **lære** med i min undervisning?
- Hvad skal jeg ændre i min brug af it og teknologi i undervisningen?
- Hvad skal jeg holde fast i?

STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
**PÆDAGOGISK-DIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN**

HERLEV KOMMUNE, AUGUST 2025

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

FEM POINTER

1. ADSKILE SKOLE FRA FRITID
2. FORÆLDREANSVAR - fritiden
3. SAMFUNDSANSVAR - Digitaliseringsiveren
4. SKOLEANSVAR – Didaktik
5. SKOLEN - Hvad skal skolen bruge it til?

DIDAKTISK FORNUFT

SPØRGSMÅL?

Lektor Simon Skov Fougst

sifo@edu.au.dk

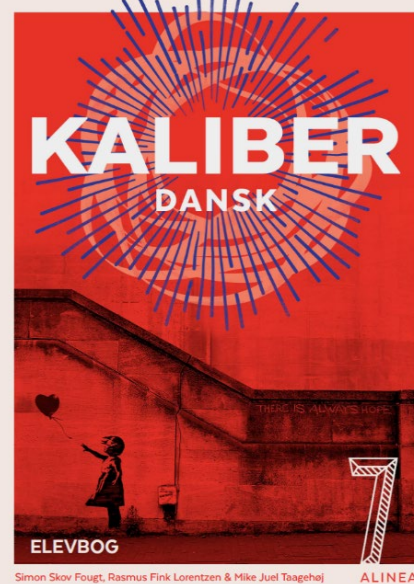
93 52 19 80

AARHUS
UNIVERSITET

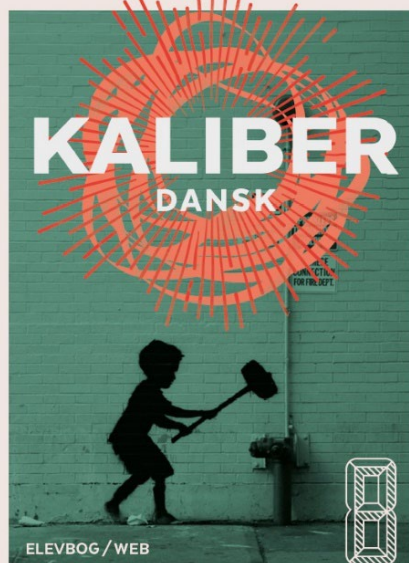
**Pædagogisk-didaktisk
skærmbrug i skolen**

HERLEV KOMMUNE, APRIL 2025

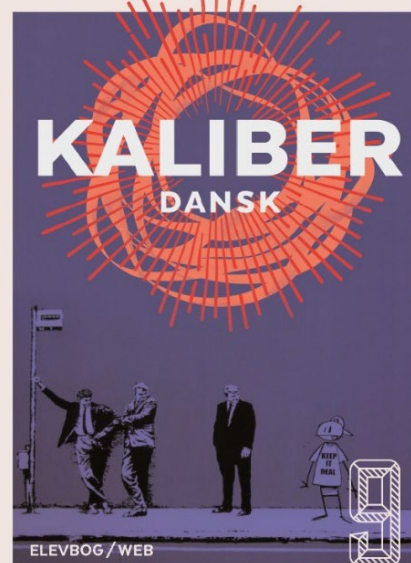
Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

ALINEA

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

ALINEA

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

ALINEA

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

Simon Skov Foug og Anne Løvland

UNDERVISNING OG LÆRING - I LÆRERUDDANNELSEN

Dafolo

Simon Skov Foug, Mikkeline Hoffmeyer og Anne Løvland

UNDERVISNING OG LÆRING - I LÆRERUDDANNELSEN

Dafolo

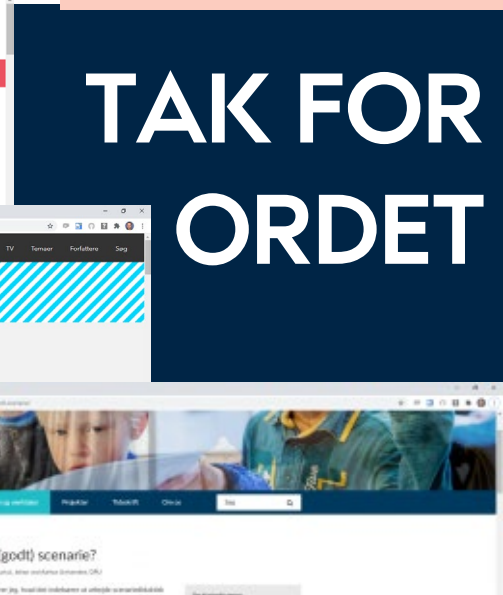

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

ALINEA

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

Simon Skov Foug, Rasmus Fink Lorentzen & Mike Juel Taagehøj

ALINEA

• simon-skov-foug.dk

simon@foug.dk

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

TAK FOR
ORDET

STYR JERES KAFFETØRST
KAFFEPAUSE 14-14.20

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

SUMMEPAUSE 14.20-14.30

- Hvilke spørgsmål vil vi gerne have uddybet nu?
- Kl. 14.30-14.40: Spørgsmål
- Kl. 14.40-14.55: Hvad så nu? Hvad og hvordan tager vi dette med tilbage til skolerne?
- Kl. 14.55: Tak for i dag

SPØRGSMÅL 14.30-14.40

HVAD SÅ NU? 14.40-14.55

- Hvad og hvordan tager vi dette med tilbage til skolerne?

TAK FOR I DAG 14. 55

KOM GODT HJEM

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

HERLEV
6. AUGUST 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

AARHUS
UNIVERSITET